

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆU

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br.01-1126 godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada, pod naslovom *Uključenost nastavnika i stručnih saradnika u prevenciju vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovnih škola u Crnoj Gori*, kandidatkinje Vladane Pejović.

U skladu sa članom 29, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

Vladana Pejović, student postdiplomskih studija Studijskog programa za pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je magistarski rad na temu „*Uključenost nastavnika i stručnih saradnika u prevenciju vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovnih škola u Crnoj Gori*“. Tema ovog rada je odobrena 05.7.2019.godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet u Nikšiću, dr Katarina Todorović, Filozofski fakultet u Nikšiću, Doc. dr Nada Šakotić, Filozofski fakultet u Nikšiću. Kandidatkinja je sa uspjehom (A) položila ispite predviđene nastavnim planom i programom magistarskih studija pedagogije. Nakon detaljnog pregleda rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Magistarski rad kandidatkinje Vladane Pejović, *Uključenost nastavnika i stručnih saradnika u prevenciju vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovnih škola u Crnoj Gori*, napisan je na 106 strana, u Times New Roman fontu, prored 1,5. Struktuiran je u dvije komplementarne cjeline (teorijski i metodološki dio), koje su tematski operacionalizovane u

odgovarajuće uže oblasti. Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada struktuiran je u 4 tematske cjeline: Obilježja vršnjačkog nasilja, Prevencija vršnjačkog nasilja, Definisanje osnovnih pojmova i Pregled srodnih istraživanja. U okviru druge strukturne cjeline, koja se odnosi na metodološki pristup fokusiranoj tematskoj problematici, detaljno je predstavljen metodološki koncept, a potom su sistematično i pregledno prikazani rezultati istraživanja. Nakon kontinuiranog i funkcionalnog povezivanja teorijskog i metodološkog dijela rada, kandidatkinja je opsežno analizirala empirijsku evidenciju u okviru Zaključnih razmatranja i pedagoških implikacija.

Pejović je svoju teorijsku elaboraciju fokusirane problematike, utemeljila u brojnim relevantnim izvorima i publikacijama i primjereno odabranim i prikazanim elektronskim izvorima. Na kraju su prilozi, odn. instrumenti, koji su cjelishodno i efikasno primijenjeni u datom istraživanju.

U uvodnom dijelu rada, V. Pejović obrazlaže koncept vršnjačkog nasilja među učenicima u trećem ciklusu osnovne škole, s fokusom na značaj uloge nastavnika i stručnih saradnika u prevenciji ovog problema. Ona detaljno razmatra koncept, ključne odrednice i oblike vršnjačkog nasilja kroz optiku različitih definicija i pristupa relevantnih naučnih i stručnih autoriteta u ovoj oblasti. Budući da je riječ o adolescentima, Pejović ističe da je sklonost ka samopreispitivanju i vršnjačim uticajima njima posebno svojstvena, pa i rizik od negativnih oblika ponašanja takođe, izraziti u ovom životnom razdoblju. Pritom, učenici koji pokazuju negativne i nepoželjne oblike ponašanja u odnosu prema svojim vršnjacima, utiču na pogoršanje ukupne klime u odjeljenju i školi, ističe kandidatkinja.

Stoga, V. Pejović, u nastavku govori o značaju i mogućnostima prevencije nasilja, kroz stručni i primjereno struktuirani angažman nastavnika i stručnih saradnika, putem vannastavnih aktivnosti usmjerenih na prevenciju nasilja, kao i saradnje škole sa roditeljima, predstavnicima lokalne zajednice i institucija nadležnih za pitanja nasilja i problematičnog ponašanja. U radu su detaljno predstavljeni poznati i višestruko efikasni modeli usmjereni na prevenciju nasilja u svijetu (Finski KiVa model, Pikasov model u Švedskoj i sl.), koji su rezultirali smanjenjem stope nasilja u školama. Programi prevencije nasilja su usmjereni na razvijanje socijalnih vještina, rješavanje socijalnih problema, razvoj empatije kod učenika i njihovo osposobljavanje za nenasilno rješavanje konflikata.

U metodološkom dijelu rada, V. Pejović predstavlja predmet, cilj i vodeće istraživačke hipoteze, usmjerene na ispitivanje postojećeg stanja u pogledu vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovne škole u crnogorskom institucionalnom obrazovnom kontekstu. Osnovni istraživački skup ili populaciju u ovom proučavanju podcrtane tematike, čine nastavnici i stručni saradnici osnovnih škola u Crnoj Gori, kao i učenici trećeg ciklusa osnovnih škola. Istraživanje je obuhvatilo ispitanike iz tri regije: sjeverne, centralne i južne, što je značajan indikator reprezentativnosti uzorka. Riječ je o kvalitativno-kvantitativnom tipu istraživanja u kome su uz primjenu namjenski kombinovanih tehnika i instrumenata, prikupljeni empirijski značajni i indikativni podaci o radu nastavnika, pedagoga i psihologa osnovnih škola u Crnoj Gori, usmjerenom na prevenciju vršnjačkog nasilja, posebno među učenicima trećeg ciklusa osnovne škole. Primjenom grupnog fokus intervjua sa učenicima, V. Pejović je dodatno došla do zanimljivih i indikativnih podataka o percepcijama, stavovima, vrijednostima, mišljenju i informisanosti učenika o datoj temi. Ovako višenaspekatsko prikupljanje podataka o problematici vršnjačkog nasilja iz vizure različitih učesnika i aktera, kandidatkinji je obezbijedilo kompleksniji uvid u ovu problematiku, kao i kvalitativno raznovrsne podatke o hipotetički projektovanim pitanjima i temama. U trećem dijelu rada urađena je opsežna i pregledno struktuirana analiza rezultata dobijenih istraživanjem. Podaci prikupljeni anketnim listom i upitnikom za učenike i roditelje obrađeni su kvalitativno i kvantitativno, a potom su rezultati istraživanja interpretirani tekstualno i grafički.

U četvrtoj tematskoj cjelini kandidatkinja obrazlaže utemeljenost postavljenih hipoteza, kao i dokaze kojiima se potvrđuju ili opovrgavaju početno projektovane pretpostavke. Na osnovu prikupljenih empirijskih pokazatelja, Pejović, u zaključnom dijelu rada detaljno razmatra hipoteze, izvodi zaključke, otvarajući nove ideje o mogućim pravcima efikasnijeg prevazilaženja problema vršnjačkog nasilja u školi. Kandidatkinja ističe da je glavna istraživačka hipoteza potvrđena, te da su nastavnici i stručni saradnici u odgovarajućoj mjeri i na adekvatan način uključeni u suzbijanje vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovne škole, kao i da se u školi organizuju različite aktivnosti i odgovorno timski prate rezultati planiranih ciljeva. S druge strane, odbacivanje dvije sporedne hipoteze koje se odnose na saradnju sa roditeljima i povjerenje od strane učenika i roditelja u rad usmjeren na suzbijanje i prevenciju nasilja, upućuje na zaključak da bi u budućnosti bilo neophodno raditi na efikasnijem uključivanju roditelja i svih

značajnih i odgovornih aktera u process efikasnije prevencije i suzbijanja vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.

Sumirajući rezultate istraživanja, kandidatkinja konstatuje da su roditelji i učenici, kao i nastavnici i stručni saradnici, s druge strane, usaglašeni u procjeni da su verbalno i fizičko nasilje najrasprostranjeniji oblici nasilja u školama. Međutim, čak 98% roditelja nije dalo odgovor na pitanje da li je njihovo dijete bilo izloženo nekom obliku vršnjačkog nasilja. Pejović ukazuje na vrlo ozbiljan problem neprepoznavanja simptoma nasilja, kao i potencijalnih posledica problematičnog ponašanja učenika od strane roditelja.

Kao ohrabrujuću i afirmativnu činjenicu Pejović navodi mišljenje ispitanih učenika da su im nastavnici podrška u razmatranju problema vezanih za vršnjačko nasilje, te da imaju kontinuiranu međusobnu komunikaciju oko različitih pitanja iz ovog domena. Ističe da nastavnici organizuju radionice i savjetodavne i preventivne razgovore, a učenici su, u značajnoj mjeri, upoznati i sa posledicama koje počinioce vršnjačkog nasilja očekuje. Iz istraživanja proizilazi, kako navodi V. Pejović da učenici imaju priliku da učestvuju u razmatranju i odabiru strategija za efikasnije prevazilaženje problema vršnjačkog nasilja i da im to planski obezbjeđuju nastavnici i stručni saradnici u školi.

Kandidatkinja Pejović u daljem razmatranju početno projektovanih hipoteza konstatuje da rezultati ukazuju na već pomenutu nedostatnu i nedovoljno efikasnu saradnju između škole i roditelja u oblasti prevencije vršnjačkog nasilja. Stoga bi bilo poželjno utvrditi i predložiti moguće mjere uključivanja roditelja u prevenciju vršnjačkog nasilja, kao i ispitati razloge zbog kojih je saradnja između pomenutih prirodno povezanih faktora uticaja (porodica i škola), za sada, nedovoljno razvijena. Odgovarajući argumentovano na postavljene hipoteze, Pejović, pozivajući se na obimnu empirijsku evienciju, daje preporuke šta bi u narednom periodu mogli preduzeti nastavnici i stručni saradnici kako bi doprinijeli efikasnijem preveniranju i prevazilaženju problema vršnjačkog nasilja u školi, s posebnim akcentom na učenike u trećem ciklusu osnove škole.

ZAVRŠNA OCJENA RADA

Imajući u vidu navedenu argumentaciju koja svjedoči o kvalitetu, relevantnosti, svrsisodnosti, inovativnosti magistarskog rada kandidatkinje Vladane Pejović, na temu koja je izuzetno

aktuelna i višestruko značajna, Komisija je pozitivno ocjenila rad, te predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da usvoji Izvještaj i odobri javnu odbranu magistarske teze, pod nazivom: *Uključenost nastavnika i stručnih saradnika u prevenciju vršnjačkog nasilja među učenicima trećeg ciklusa osnovnih škola u Crnoj Gori*, kandidatkinje Vladane Pejović.

KOMISIJA:

Tatjana Novović

Prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet Nikšić

K. Todorović

Dr Katarina Todorović, Filozofski fakultet Podgorica

Nada Šakotić

Doc. dr Nada Šakotić, Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 22.06.2020.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	STIMENDUM
01	778		